

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

2009-10

Tachwedd 2010

Awdur: John Herniman

Cyf: 563A2010

Llythyr Archwilio Blynyddol 2009-10

Awdurdod Heddlu Gwent

Cynnwys

Crynodeb	4
Llythyr Manwl	
Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol, a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol	6
Paratowyd cyfrifon y Bwrdd ar gyfer 2009-10 yn briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol ac mae gwaith yn parhau i sicrhau bod triniaeth yn gyson ar draws trafodion Awdurdodau Heddlu Cymru yng nghyfrifon 2010-11	6
Gwnaeth yr Awdurdod gyflawni ei dargedau o ran ei gyllideb refeniw ar gyfer 2009-10 ac mae'n deall bod heriau ariannol sylweddol o'i flaen	7
Roedd gan yr Awdurdod drefniadau rheoli ariannol effeithiol	8
Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn addas at y diben	8
Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol	8
Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2009-10 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	8
Mae Arolygiad Awdurdod yr Heddlu yn ategu fy nghasgliad o ran trefniadau i sicrhau gwasanaethau effeithlon, darbodus ac effeithiol	9
Atodiadau	
Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gwent ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	11
Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2009-10 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	12
Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy llythyr archwilio diwethaf	13

Statws yr adroddiad hwn

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Heddlu Gwent fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiadau o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) yn atebol i unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Crynodeb

1. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol (y Llythyr) hwn i aelodau Awdurdod Heddlu Gwent (yr Awdurdod) yn crynhoi'r casgliadau o'm harchwiliad ar gyfer 2009-10. Mae'r llythyr yn cyflwyno adroddiad i aelodau'r Awdurdod ynglŷn ag unrhyw faterion o bwys sy'n codi o'm harchwiliad, ynghyd â'm sylwadau ar faterion cyfredol eraill. Nodwyd y gwaith y cyflwynir adroddiad arno yn y Llythyr hwn yn y Strategaeth Amlinellol y cytunwyd arni ar gyfer 2009-10. Anfonwyd y llythyr hwn gan John Herniman ar ran yr Archwilydd Penodedig.
2. Ceir mwy o fanylion am agweddau penodol ar fy archwiliad yn yr adroddiadau ar wahân a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn. Trafodir yr adroddiadau hyn, a chytunir arnynt, gyda swyddogion ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau. Mae'r adroddiadau a gyhoeddwyd i'w gweld yn Atodiad 3.
3. Nododd y Strategaeth Archwilio ar gyfer 2009-10 y ffi archwilio arfaethedig, sef £74,275 (ynghyd â TAW). Mae fy amcangyfrif diweddaraf o'r ffi wirioneddol ar gyfer archwiliadau ariannol a pherfformiad 2009-10, gan gymryd y bydd peth gwaith perfformiad yn parhau i gael ei wneud, yn nodi eu bod yn unol â'r ffi arfaethedig. Gwnaethom gwblhau ein gwaith ar yr adolygiad o'r Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol (IFRS) mewn perthynas â chynllun Menter Cyllid Preifat (PFI) Gorsaf Heddlu Ystrad Mynach mewn llai o amser na'r hyn a fwriadwyd yn wreiddiol, ac mae nodyn credyd ar gyfer £1,500 o'r ffi arfaethedig o £3,570 wedi'i anfon i'r Awdurdod.
4. Gwneir nifer o gyfeiriadau yn y Llythyr hwn at ganllawiau a dogfennaeth a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, yn cynnwys y Cod Ymarfer Archwilio (y Cod). Mae hwn yn cyfeirio at y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr a Chyrff a Archwilir sy'n crynhoi cyfrifoldebau allweddol archwilwyr. Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â'r egwyddorion a nodwyd yn y Datganiad hwnnw. Dylid ystyried fy sylwadau am ganlyniadau fy archwiliad yng nghyd-destun y cefndir mwy ffurfiol hwnnw.
5. Cynlluniau yr archwiliad ar sail risg, ac mae fy ngwaith archwilio wedi canolbwyntio ar eich risgiau ariannol a gweithredol sylweddol sy'n berthnasol i'm cyfrifoldebau archwilio. Mae'r gwaith archwilio wedi'i strwythuro o amgylch elfennau allweddol fy nghyfrifoldebau fel y'u nodir yn y Cod.
6. Casgliad fy ngwaith archwilio ariannol yw bod adnoddau'r Awdurdod wedi cael eu defnyddio'n gywir ym mhob ffordd berthnasol a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol yn 2009/10:
  - paratowyd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2009-10 yn briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol ac mae gwaith yn parhau i sicrhau bod triniaeth yn gyson ar draws trafodion Awdurdodau Heddlu Cymru yng nghyfrifon 2010-11;
  - gwnaeth yr Awdurdod gyflawni ei dargedau o ran ei gyllideb refeniw ar gyfer 2009-10 ac mae'n deall bod heriau ariannol sylweddol o'i flaen;

-
- roedd gan yr Awdurdod drefniadau rheoli ariannol effeithiol; ac
  - roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn addas at y diben.
7. Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol:
- roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2009-10 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; ac
  - mae Arolygiad Awdurdod yr Heddlu yn ategu fy nghasgliad o ran trefniadau i sicrhau gwasanaethau effeithlon, darbodus ac effeithiol.
8. Cytunwyd ar y Llythyr hwn â'r Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Adnoddau a swyddogion perthnasol eraill. Caiff y Llythyr ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau ar 16 Rhagfyr 2010 a chaiff copi ei roi i bob aelod o'r Awdurdod.
9. Fy nod yw cynnal archwiliad o safon uchel sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol ac ymarferol ac sy'n ategu agenda'r Awdurdod ei hun. Rwyf yn cydnabod gwerth eich cydweithrediad a'ch cymorth er mwyn cyrraedd y nod hwn a hoffwn fynegi fy ngwerthfawrogiad am y cymorth a'r cydweithrediad a gafwyd yn ystod yr archwiliad.

John Herniman
Partner
Ar gyfer ac ar ran yr Archwilydd Penodedig

Dyddiad: Tachwedd 2010

Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol, a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol

10. Y datganiadau ariannol yw'r ffordd hanfodol i'r Awdurdod roi cyfrif am y modd y mae'n gwarchod yr adnoddau sydd ar gael iddo a'i berfformiad ariannol wrth ddefnyddio'r adnoddau hynny.
11. Fel archwilydd allanol yr Awdurdod, mae'n ofynnol i mi archwilio'r datganiadau ariannol a chyflwyno adroddiad archwilydd sy'n cynnwys barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun teg o sefyllfa'r Awdurdod ar ddiwedd y flwyddyn.

Paratowyd cyfrifon y Bwrdd ar gyfer 2009-10 yn briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol ac mae gwaith yn parhau i sicrhau bod triniaeth yn gyson ar draws trafodion Awdurdodau Heddlu Cymru yng nghyfrifon 2010-11

12. Cafodd datganiadau ariannol drafft yr Awdurdod eu paratoi erbyn 30 Mehefin 2010 a'u cymeradwyo cyn 30 Medi 2010, yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010.
13. Mae'n ofynnol i mi o dan Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260 gyflwyno adroddiad ar faterion sy'n codi o'm gwaith i'r 'rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' (yr Awdurdod) cyn i mi roi fy marn archwilio ar y cyfrifon.
14. Cyflwynodd fy Mhartner Ymgysylltu adroddiad ar y materion hyn i'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau ar 16 Medi 2010. Nodir y materion allweddol yn Arddangosyn 1.

Arddangosyn 1: Gofynion adrodd ISA 260

Gofyniad adrodd	Ymateb yr Archwilydd
Safbwyntiau ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol yr endid.	Nid oedd unrhyw bryderon o ran yr agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol.
Addasiadau disgwylidig i adroddiad yr archwilydd.	Dim addasiadau i adroddiad yr archwilydd.
Camddatganiadau nas addaswyd.	Ni chafwyd unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd.
Gwendidau perthnasol yn y systemau cyfrifyddu a rheolaeth fewnol a nodwyd yn ystod yr archwiliad.	Ni chododd unrhyw faterion.
Materion y mae'n ofynnol iddynt, o dan safonau archwilio eraill, gael eu cyfleu i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.	Ni chododd unrhyw faterion.

Gofyniad adrodd	Ymateb yr Archwilydd
Unrhyw faterion perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r archwiliad.	<p>Gwnaethom gyflwyno adroddiad ar ddau fater arall i chi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nid oedd y wybodaeth a ddarparwyd gan yr Adran TG fel rhan o ymarfer dilysu asedau sefydlog 2009-10 yn gadarn. Nid oedd penderfyniad wedi'i wneud ynghylch sut y rhoddir cyfrif am drafodion Awdurdodau Heddlu Cymru yn natganiadau ariannol pob awdurdod heddlu. <p>Ni chododd unrhyw faterion eraill.</p>

15. Ar 30 Medi 2010 rhoddais fy marn ar gyfrifon yr Awdurdod. Deuthum i'r casgliad fod y cyfrifon yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2010 ac o'i incwm a'i wariant, ei enillion a'i golledion a'i lifau arian parod am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
16. Yn ddiweddar, rydym wedi cwblhau'r archwiliad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan. Roedd y ffurflen wedi'i llunio'n briodol ac nid oedd unrhyw faterion o bwys i gyflwyno adroddiad arnynt.
17. Ceir gofynion newydd yn fuan ar gyfer cyflwyno adroddiadau ariannol o dan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Bydd hyn yn effeithio ar y driniaeth gyfrifyddu a roddir i gynllun yr Awdurdod ar gyfer Menter Cyllid Preifat Gorsaf Ystrad Mynach. Rydym yn parhau i weithio gyda'r Awdurdod i baratoi ar gyfer y newidiadau hyn ac addasiadau eraill sydd angen eu gwneud o dan y Safonau hyn.

Gwnaeth yr Awdurdod gyflawni ei dargedau o ran ei gyllideb refeniw ar gyfer 2009-10 ac mae'n deall bod heriau ariannol sylweddol o'i flaen

18. Mae gan yr Awdurdod hanes da o weithredu o fewn ei gyllideb refeniw a pharhaodd hyn yn 2009/10. Roedd gwariant net o £150.5 miliwn yn cyfateb i'r gwariant cyllidebol gwreiddiol. Mae'r Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol wedi lleihau tua £0.5 miliwn i £5.5 miliwn ar ôl trosglwyddo arian i gronfeydd wrth gefn eraill a glustnodwyd.
19. Mae'r Awdurdod yn parhau i gael adroddiadau rheolaidd gan y Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Adnoddau ar wariant a'r sefyllfa o'i chymharu â'r gyllideb. Dangosodd yr adroddiad ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 30 Medi 2010 fod y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn yn rhagweld tanwariant o £6.0 miliwn ar ôl defnyddio £1.8 miliwn o arbedion a'i fod yn unol â'r disgwyliadau. Mae hyn yn atgyfnerthu sefyllfa'r Awdurdod i ymateb i heriau gweithredol ac anweithredol yn y dyfodol.
20. Golyga'r Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant a gynhaliwyd ym mis Hydref 2010 fod heriau sylweddol yn wynebu'r Awdurdod o ran rheoli'r sefyllfa ariannol yn y tymor byr a'r tymor canolig. Dylai'r trefniadau cadarn sydd eisoes ar waith ynghyd â hanes da o ragori ar dargedau effeithlonrwydd helpu'r Awdurdod i fynd i'r afael â'r heriau hyn.

Roedd gan yr Awdurdod drefniadau rheoli ariannol effeithiol

21. Mae gan yr Awdurdod hanes o brosesau rheoli ariannol effeithiol. Yn benodol, deuthum i'r casgliadau canlynol:
  - cafwyd bod y trefniadau i gynnal y systemau rheolaeth fewnol yn effeithiol;
  - fel y digwyddodd mewn blynyddoedd blaenorol, mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cyflawni'r safonau proffesiynol gofynnol ac felly roedd yn bosibl i ni ddibynnu ar ei waith, yn ôl y bwriad;
  - cafwyd bod y trefniadau ar waith ar gyfer sicrhau mai dim ond lle y mae darpariaeth benodol iddo ymgymryd â thrafodion y mae'r Awdurdod yn gwneud hynny a'u bod wedi parhau i weithredu'n effeithiol; a
  - chafwyd bod fframwaith moesegol yr Awdurdod yn gweithredu'n effeithiol ynghyd â'r trefniadau ar gyfer atal a chanfod twyll a llygredd.
22. Byddaf yn parhau i fonitro sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn 2010-11.

Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn addas at y diben

23. Mae fy adolygiad o systemau ariannol yr Awdurdod wedi cynnwys dogfennu'r systemau ariannol pwysig a lle y bo angen, profi'r ffordd y gweithredir rheolaethau mewnol neu ddibynnu ar waith archwilio mewnol am sicrwydd bod y rheolaethau yn effeithiol.
24. Casglais y gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol. Mae rhai mân feysydd ar gyfer gwella a drafodwyd â rheolwyr ac mae camau gweithredu priodol eisoes yn cael eu hystyried a'u cymryd. Nid oes materion penodol y mae angen i mi dynnu sylw'r aelodau atynt.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol

Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2009-10 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

25. Wrth archwilio cyfrifon yr Awdurdod bob blwyddyn, mae'n ofynnol i mi o dan Adran 17(2)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fodloni fy hun ei fod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Adlewyrchir y gofyniad hwn hefyd yn y Cod. Nodir fy nghasgliad ffurfiol ar drefniadau gwerth am arian yr Awdurdod ar gyfer 2009-10 yn Atodiad 1.
26. Yn ogystal â'r archwiliad o'r cyfrifon blynyddol, mae ffynonellau pwysig eraill o sicrwydd wedi dod o waith perfformiad ac arolygu Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi a'r gwasanaeth Archwilio Mewnol.
27. Roedd y Swyddog Atebol yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o

adnoddau. At ddibenion fy ngwaith, rwyf wedi gwerthuso systemau'r Awdurdod yn erbyn nifer o gwestiynau. Nodir y dull hwn yn fanwl yn Atodiad 2. Ar gyfer pob cwestiwn, rwyf yn ystyried a oes bylchau yn y trefniadau y disgwylir iddynt fod ar waith, ac arwyddocâd y bylchau hynny.

28. Nid oedd unrhyw faterion yn codi o'm gwaith yn y maes hwn ar gyfer 2009-10 yr hoffwn dynnu eich sylw atynt.
29. Yn ogystal, fel rhan o'm gwaith i ategu'r casgliad ynglŷn â gwerth am arian, ystyriais ganlyniadau Arolygiad Awdurdod yr Heddlu hefyd, a gynhaliwyd yn gynnar yn 2010.

Mae Arolygiad Awdurdod yr Heddlu yn ategu fy nghasgliad o ran trefniadau i sicrhau gwasanaethau effeithlon, darbodus ac effeithiol

30. Am y tro cyntaf, archwiliwyd holl weithgareddau'r Awdurdod gan Swyddfa Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi (HMIC) ar y cyd. Canfu'r arolygiad fod yr Awdurdod yn perfformio'n dda ar y cyfan, ac mae mewn sefyllfa gref i wella ymhellach. Mae'r Awdurdod yn sicrhau bod ganddo ef a'r heddlu yr arweinyddiaeth, yr adnoddau a'r gallu sydd eu hangen i gyflawni canlyniadau gwasanaeth o ansawdd da ar ran y cyhoedd ac i sicrhau y rhoddir pwyslais clir a pharhaus ar werth am arian. Deuthum i'r casgliad ar sail y canlynol:
  - mae'r Awdurdod yn dangos arweinyddiaeth a phrosesau craffu effeithiol ac yn sicrhau dylanwad a chyfeiriad strategol, gan weithio'n agos â'r Heddlu i bennu blaenoriaethau a chanlyniadau a sicrhau y cânt eu cyflawni er budd y cyhoedd;
  - ceir systemau a phrotocolau datblygedig i ymgysylltu'n effeithiol â'r gymuned ac i weithio mewn partneriaeth, a cheir ymrwymiad cryf gan yr Awdurdod i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb ac anfantais drwy ymgysylltu â chymunedau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig, grwpiau anodd eu cyrraedd a grwpiau sy'n agored i niwed;
  - ceir manteision sy'n deillio o'r adolygiad 'Staying Ahead' sy'n arwain at arbedion sylweddol o ran effeithlonrwydd a system well o gyfateb adnoddau i'r galw; ac
  - mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i gydweithredu a chydweithio â sefydliadau eraill a gwiredwyd manteision cydweithredu mewn nifer o feysydd allweddol.
31. Mae'r canfyddiadau wedi'u trafod â rheolwyr a chyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Chwefror 2010.
32. At hynny, fel rhan o'm gwaith i gefnogi'r casgliad o ran gwerth am arian, mae'r gwaith archwilio perfformiad a gynlluniwyd mewn perthynas â'r fframwaith datblygu cynaliadwy a rheoli perfformiad yn mynd rhagddo. Bydd y gwaith hwn yn ystyried defnyddio dull a fframwaith mwy corfforaethol o ran datblygu cynaliadwy a mesur perfformiad gwasanaethau a swyddogaethau cymorth yn fewnol.

33. Byddaf yn cwrdd ag Arolygydd Cwnstablïaeth Ei Mawrhydi i drafod cynigion posibl ar gyfer cydweithio ar waith perfformiad yn 2011.

Atodiad 1

Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gwent ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Cyfrifoldebau'r Swyddog Atebol

Mae'r Swyddog Atebol yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau, ac i sicrhau stiwardiaeth a llywodraethu priodol. Mae'r Swyddog Atebol hefyd yn gyfrifol am adolygu digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn rheolaidd.

Cyfrifoldebau'r arolygydd

Mae gennyf gyfrifoldeb o dan Adran 17(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004 i ddod i'r casgliad, o'm harchwiliad o gyfrifon blynyddol yr Awdurdod, p'un a wyf yn fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ganddo ar waith yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn briodol. At ddibenion fy ngwaith yn y maes hwn, rwyf wedi asesu 'trefniadau priodol' yn bennaf fel trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol sefydliad, y diffinnir elfennau pwysig ohonynt ym Mharagraff 48 o'r Cod.

Cyflwynaf adroddiad os yw materion o bwys wedi dod i'm sylw sy'n fy atal rhag dod i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol o'r fath. Wrth ymgymryd â'm gwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried fel rhan o'r agwedd hon ar fy ngwaith, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Casgliad

Mae'r casgliad canlynol yn seiliedig ar waith a wnaed fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2009-10 i gadarnhau, ym mhob ffordd berthnasol, pa drefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac mae'n gyfyngedig i'r gwaith hwnnw.

Wrth ymgymryd â'm gwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Ar sail Datganiad Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod ac o ganlyniad i'r gwaith a gyflawnwyd, fel y disgrifiwyd uchod fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2009-10, a'r holl wybodaeth arall yr ystyriaes ei bod yn berthnasol, rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i ategu'n briodol ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Yn seiliedig ar y gwaith a gynhaliwyd, ac yn gyfyngedig iddo, rwyf wedi codi materion amrywiol, ac wedi gwneud argymhellion i wella trefniadau'r Awdurdod. Trafodir ac esbonnir y materion hyn ymhellach yn fy Llythyr Archwilio Blynyddol i'r Awdurdod.

Anthony Barrett

Archwilydd Penodedig

Tachwedd 2010

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Atodiad 2

Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2009-10 i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol	Cwestiynau ar drefniadau
Pennu amcanion, penderfynu ar bolisiau a gwneud penderfyniadau	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer pennu, adolygu a gweithredu ei amcanion strategol a gweithredol?
Diwallu anghenion defnyddwyr, rhanddeiliaid a'r boblogaeth leol	A yw'r Awdurdod wedi sefydlu modd o gyfathrebu â'r boblogaeth leol, defnyddwyr y gwasanaeth a rhanddeiliaid eraill yn cynnwys partneriaid, ac a oes trefniadau monitro i sicrhau bod negeseuon allweddol ynglŷn â gwasanaethau yn cael eu hystyried?
Monitro ac adolygu perfformiad	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol, ar gyfer gweithredu lle y bo angen, a chyflwyno adroddiad i'r Awdurdod?
Cydymffurfiaeth â pholisiau sefydledig	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i gynnal system rheolaeth fewnol gadarn, yn cynnwys trefniadau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau, a pholisiau a gweithdrefnau mewnol?
Risgiau gweithredol ac ariannol	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i reoli ei risgiau busnes o bwys?
Rheoli adnoddau ariannol ac adnoddau eraill	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i werthuso a gwella'r gwerth am arian y mae'n ei gyflawni o ran ei ddefnydd o adnoddau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i sicrhau bod ei wariant yn cyfateb i'r adnoddau sydd ar gael?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer rheoli a monitro perfformiad yn erbyn cyllidebau, gan gymryd camau adferol lle y bo'n briodol, a chyflwyno adroddiad ar y canlyniadau i uwch reolwyr a'r Awdurdod?</p>
Safonau ymddygiad priodol ac ati	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol ar gyfer gweithredu a, lle y bo angen, gyflwyno adroddiad i aelodau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith gyda'r nod o hyrwyddo a sicrhau gonestrwydd a phriodoldeb wrth gynnal ei fusnes?</p>

Atodiad 3

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy llythyr archwilio diwethaf

Adroddiad	Dyddiad
Strategaeth Amlinellol	Chwefror 2010
Adroddiadau Diweddarau Archwiliad Allanol	Chwefror, Ebrill, Mehefin, Medi, Hydref 2010
Archwiliad o'r Cyfrifon Ariannol ac Adroddiad i'r Rhai sy'n Gyfrifol am Lywodraethu	Medi 2010
Llythyr Archwilio Blynyddol	Tachwedd 2010

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk